

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Državni zbor in naše materijalno stanje.

Iz Štajerskega. [Izv. dop.]

Nij radosti brez žalosti. Istinitost te misli pokazuje se nam že nekoliko dnij prav jasno v glavnem mestu našega cesarstva, kjer je bila rodbina vladarjeva predmet svečanostij in kjer so se posvetovali zastopniki narodov avstrijskih o državnih dohodkih in stroških. Ko bi mogli narodi avstrijski vendar tudi na ta zbor z večjim veseljem in večjo zadovoljnostjo gledati.

Jako imeniten je trenotek, kadar dela gospodar račun; vesel je, ako si nij nakopal mej letom dolgov, če tudi nij imel dobička, samo da je mogel zraven pošteno živeti. Koliko imenitnejši je ta trenotek za državljane, kadar se dela državni račun, kadar pregledujejo voljeni možje v zvezi z državnimi služabniki gospodarstvo države. Uspehe, katere imajo pred seboj, ustvarili so deloma tudi oni po svojih zastopnikih; ako se pokaže pomanjkanje, priznati morajo, da se je slabo gospodarilo in da svojega zaupanja nijso izročili pravim možem. Če se pokazuje pomanjkanje leto za letom, mora jim pa jasno biti, da je vse gospodarstvo piškavo, da se bode treba poprijeti drugih načel, sicer postane bodočnost za državo in državljane osodepolna.

Zastopniki slovenskega naroda nijso opustili priložnosti, da bi po svoji moči ne bili kazali na to in ono, kar se mora zboljšati in kar se da brez velikega truda zboljšati. G. Pfeifer se je tudi takrat krepko potegoval za svoje kmetijske volilce, kazaje na velike neprilike, katere imajo davkoplačevalci prenašati. Da v tem oziru na Štajerskem nijsmo niti za piko na boljšem, to je znano, če tudi se nij posebej naglašalo. Kdor bi se pa potrudil nabirati materijal, kakor je to storil g. Pfeifer na Kranjskem in baron Dipauli na Tirolskem, našel bi isto mizerijo.

Tudi na Štajerskem poznamo dobro korporacijo možakarjev pruskega kroja, imenovane „eksekutorje“, produkt veleuma našega ministerstva financ. Ti možje so baje zagledali beli dan, ker se po njih dače hitreje in gotoveje iztirjajo, ker plačevalci davkov nikdar nijso gotovi, da ne stoji uniformiran mož od štibernice za njimi, da uže ne rubi krav, volov in drugih enakih malenkostij, katere pa kmet vsakako za gospodarstvo neobhodno potrebuje. Nam nij znano, koliko je štibernica na boljem, odkar deluje ta novi inštitut, ker potrebnih dat ne dobi vsakdo v roke. Smelo pa smemo trditi, da bi tudi v naši dobi šlo brez njih vse tako gladko, kakor je šlo minola leta. Treba bi bilo samo nekoliko v poštev jemati občno slabo stanje gospodarstva; gospodje bi morali pomisliti, da je naš kmet

pred štirimi ali petimi leti za vagan pšence stržil pet do šest gold., a danes je vesel, ako dobi gotova dva gold. Vino boljše sorte prodajal je takrat po osemdeset do sto gold., a zdaj ga ponuja štrtinjak od dvajset do pet in trideset gold., toda nihče ga ne mara. Kaj nam hočejo tu tedaj še iztirjevalci davkov pomagati? Pravo imajo tedaj oni, ki trdijo, da ti ljudje samo plačilo davkoplačevalcev povisujejo.

V istem državnem zboru govorilo se je tudi o javnih dražbah posestev, katerih število raste povsod, posebno pa na Štajerskem, kar je deželni odbornik Pairhuber tudi uže ob priliki naglašal in na podlogi statistike dokazoval. Resnoba tega položaja pa bode vsakemu takoj jasna, ako pogleda sem ter tja uradni list, kateremu uže skoro prostora za same edikte primanjkuje. Za nas Slovence pa je ta huda prikazen posebne pozornosti vredna, ker je temelj našega razvijanja, in zagotovilo našega obstanka krepko stanje našega kmeta. Ako propadejo slovenski posestniki, propasti mora tudi naša reč. Drugi sicer nastopijo njih mesto; toda ti nijso naše krvi, ne morejo biti podporniki naših prizadevanj, a z vincarji in blapci se ne ustanovljajo države, niti se ne spreminjajo administrativne naprave. Samo to je treba pomisliti Slovencem od prvega do zadnjega, in nij nam treba gledati na Francosko in Nemčijo, kjer posebno Bismark, mož daljnega vida, krepko zagovarja kmetški stan. Želeli bi bili tedaj tudi mi, ter smo pričakovali od državnega zbora, da se tega predmeta poprime. Pričakovali smo to tem bolj, ker so se slišali razni glasi iz Češke, za katero je gospodarstvo tudi jako velike važnosti. Čakali smo zastonj. Čehov nij v državnem zboru.

Kaj se naj zgodi v zboljšanje materijalnega stanja našega? Na to povoljno odgovoriti je jako težko. A nekoliko odgovora je tudi to, ako navedemo nekoliko rečij, katere pomnožujejo naše uboštvo, ter jih skušamo odstraniti.

V novejšem času začelo se je preganjati oderuštvo z zakoni in po časnikih. Da ta družba krščenih in nekrščenih družega ne zasluži, je res. A kdo pričakuje samo od teh sredstev radikalne pomoči? Gotovo nihče, komur so človeške razmere dobro znane, kdor si more živo predstavljati človeka v sili stoječega pred možem z mošnjo v roki, a v prsih brez človeškega srca in brez vesti. Sicer dober kristjan vrže Shyloku v grabljive roke vse meso svojega trupla in še mu da po vrhu ono vseh svojih.

Pokažimo možu, ki je pošten, delaven in zanesljiv, kjer si naj v sili išče pomoči. Tu pa pridemo takoj v zadrego. Ako ga opozorimo na posojilnice, dobi pri njih morebiti po-

moči; gotova pa reč nij. Če jo dobi, kedaj se to zgodi, koliko mora storiti sem ter tja povtov, koliko mora plačati obrestij in kako dolgo sme rabiti izposojeno svoto? In vendar je pomoč le takrat gotova, kadar mu pride ob pravem času, ceno, in da jo sme po potrebi dolgo rabiti. Da so posojilnice te vrste jako redke, je znano. Znana bode ena na spodnjem Štajerskem, katera ob konci svojega poslovnega leta glasno pové, da izplača dolžnikom 10 ali 12 dividende. Ali nij to tudi — preveč.

Pa recimo, da se naj obrne do hranilnic. Tak svet pa smemo dati le možu, ki ne potrebuje hitre pomoči; kajti pri naših zavodih je ne dobi, ako ne rabi lepih besedij in veljavnega mazila. Vrh tega mora imeti posestvo čisto, navadno poslopje pri banki zavarovano, in plačati vsako leto 6 %. Da so to obresti zmerne visokosti, temu ne bomo ugovarjali. Toda, pomoč pride navadno prepozno, če sploh pride, in zraven so tudi drugi stroški, katere potegnejo notarji in drugi posredovalci.

Teh zadnjih po našem mnenju nij potrebno. Notar, ki dela prošnje do posojilnice, ceni vrednost posestev, bode gotovo najbolje sposoben, odgovarjati zavodu na vsa vprašanja, njemu bodo razmere okraja, kjer živi vsaj, toliko znane, kolikor so znane posredovalcem, ki na pr. stanujejo leto in dan v Gradci in posredujejo pri tamošnjih zavodih za slovenski Štajer, katerega morebiti še vidili nijso. Proč tedaj z njimi, hitreje poslovanje in nižje obresti pri obeh navedenih zavodih, in naši posestniki ne bodo zdihovali več v kreppljih oderuhov. V tem oziru naj delujejo tudi naši poslanci v bodočem državnem zboru, ki bode, — upamo vsaj — vendar bolje sestavljen nego je bil dosedanj, v katerem nijso mogli naši ničesa doseči. — Gotovo bodo našli podpore pri drugih poštenih zastopnikih, ter tako koristili svojemu slovenskemu narodu in celaj državi.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. maja.

V državnem zboru je 5. maja poslanec Proskowetz s tovariši interpeliral o namerah Bismarkovih colnih predlog zoper Avstrijo, o katerih smo mi v včerajšnjem prvem članku govorili. Vprašal je, katere korake je vlada storila, ko je slišala, da se prepoveduje na nemško izvažati ali skozi Nemško prevažati meso tudi v zaprtih vagonih.

V starej „Presse“ beremo, da državni zbor ne bode pred 18. majem končan, kakor se baje govori v poslanskih krogih.

Solnograškega deželnega zbora postava, ki znižuje osemletno dolžnost šolskega obiskavanja, nij dobila najvišjega potrjenja.

Iz Dalmacije poroča „Narodni list“, da je tamošnji deželni šolki svet sklenil utrkvistično učilnico za učiteljske pripravnike po-

polnem pohrvatiti, italijanski jezik kot učni odpraviti in le narodni jezik uvesti. — Kdaj bomo pri nas prišli do tega!

Vnanje države.

O **novopazarske** konvenciji poroča iz Carigrada Reuterjevo agentstvo, da ima ta obseg: Konvencija, nedavno sklenena mej Avstrijo in Turčijo, ima deset člankov, izmed katerih se ozira pet na Bosno, pet pa na Novipazar. Prvih pet člankov določuje pravico porte z ozirom na verske stvari in posestva, priznava suvereniteto sultanovo, ter določuje, da se ima orožje, ki ga je našla avstrijska vojska v rokah turških garnizij v Bosni, in kanoni oddati turški vladi. Nadalje se je sklenilo, da ostane turški denar v Bosni v veljavnosti. Druge določbe ozirajo se na ravnanje z mohamedanskim prebivalstvom v Bosni in Hercegovini. Članki ozirajoči se na Novipazar določuje, da mora avstrijska vlada turške naznaniti vmarširanje avstrijske vojske, in da se morajo avstrijske vojne oblasti sporazumeti s turškimi zaradi odmarširanja turških čet. Avstrija ima pravico zasesti katerekoli mesta v Novipazaru. Tudi Turki smejo iste kraje zasesti. Turška civilna in vojna uprava ostane celoskupno v veljavi. Izrečno se določuje, da bašibozuki v Novipazar ne smejo stopiti. Konvencija določuje natanko, katere kraje bode Avstrija najprej zasedla. — Nij čuda, da se pri nas nekako — bojé priobčiti konvencijo, če je res temu izpisku podobna!!

Iz **Carigrada** se Reuterjevemu agentstvu v London poroča: Pismo carjevo do sultana nasvetuje temu prijateljstvo in dobro sosedstvo obeh vladarjev, da se proti notranjim nevarnostim moreta varovati. — V pogovoru s sultanom je ruski general Obručev še bolj naglasil, da je car pripravljen približati se sultanu in je naglasil, da je za Turčijo koristno, če se naravnost brez posredstva družih oblastij z Rusijo v dogovore spusti.

V **angleške** zgorenjej zbornici je Salisbury poročal, kaj se je vse zgodilo za izvršitev berlinskega dogovora. Bolgarija je dobila kneza in ustavo. Le podiranje trdnjav nij še nič napredovalo. Stanje vzhodnje Rumelije potrebuje še sultanove potrdbe. Izpraznenje od ruske vojske se začne 4. maja in bode 3. avgusta dovršeno. Salisbury misli, da se je izpraznjevanje že začelo. Na Kreti se je ustava liberalno revidirala, in mir se je povrnil. Oblasti so sprejele predloge Francoske glede posredovanja v grškem vprašanji. Salisbury omenja vladanijskega vprašanja Bosne, Hercegovine, Novipazara, neodvisnosti Srbije, uredbe črnogorske meje, in upa, da se bode neodvisnost Rumunije skoro priznala.

Iz **Afganistana** poroča Reuter 4. maja iz Simle: Jakub-kan je šel 2. maja v Gundamak in je svojemu tastu prepustil kontrolo. Mahomed Ibrahim kan, najstari sin Šir-Alijev, je nagle smrti umrl. (Najbrž so mu pomagali.)

V **egiptskem** vprašanji sta Anglija in Francoska zahtevali, naj kedive zopet angleške in francoske ministre postavi. Teško, da bi hotel. A kaj potlej?

Dopisi.

Iz Velesovega 4. maja. [Izviren dopis.] Skoro ne bi človek mislil, da je uže majnik tú, ker je tako slabo vreme. Po naš h bližnjih, ne ravno visocih hribih je vse snegom pokrito, in tedaj še tudi precej mráz. Vedno trajajoči dež opovira, da naš kmetovalec ne more niti krompirja niti žita vsejati. Kaže pa jako malo, da bi oziroma žita kaj dobro napredovalo, kajti v jeseni je bil vedno dež, in zdaj tudi nij boljšega. Stanje našega kmetiča je v obče slabo. Prodati néma kaj, a plačevanje davkov je pred durmi.

Pretečeni teden se je hotel tukajšen kmetik fant v gozdu usmrtiti. Slučajno pa je imel v

istem trenutku premalo poguma in obstrelil si je samo vrat in zgorenjo ramo. Ostal je še živ. Preiskavanje se je baje uže pričelo. Uzrok temu bilo je njegovo slabo gospodarsko stanje. Imel je dokaj dolgá, in v zadnjem času mu je bilo posestvo prodano. Ostalo mu baje nij drugzega od vsega premoženja, kot 1 gold. 50 sold., in v obupu si je kupil pištolo za óni denar, ter si hotel življenje končati. Pa osoda je sklenila drugače. Govori se, da bode kmalu ozdravel.

Pri nas je stara Božja pot, a čuti se, da uže vse pojema. Imamo sicer le jednega duhovnika, in ob nedeljah je samo ob 10. uri sv. maša. Romarji so navadno radi črez noč na Božjej poti in pri jutranjej maši. Vsled tega, ker neradi čakajo do desete ure, popustili so naš kraj, ter hodijo bolj pogosto na Brezje, nego staro Velesovo ali Véle-selo.

Imel bi še več stvari omeniti iz našega zdaj ne ravno prijetnega dela, a pustimo času, mislim, da se bode v kratkem vse predrugačilo.

Iz Dolenje vasi pri Ribnici 30. aprila [Izv. dop.] Tudi pri nas nijsmo za družimi slovenskimi kraji zaostali 23. in 24. aprila o svečanosti srebrne poroke Njiju Velikanstev. Namreč 23. t. m. zvečer je bilo na vrhu poleg vasi ležečem veliko ljudstva, ki je kresove žgalo in voljno streljalo, ter „živio Franc Jožef“ klicalo. Zjutraj 24. t. m. je bila ob 7 uri velika služba božja, katere se je udeležila vsa šolska mladina po redu, občinski zastop, in mnogo ljudstva od več strani dospevskega na slavo cesarjevo, in voščiti, da bi srečno doživelo tudi zlato poroko. Tudi pri maši je bilo vedno streljanje, zvečer ob 8. uri nastal je zopet velikansk kres na vrh hriba s petjem in živio-klicanjem. Med tem časom je pa šla iz županove hiše godba s 30 lampijoni in velikim balonom, vsi belo-modro-rdeči skozi Dolénjo vas, kjer so bili tudi dolenjski posestniki vsak svojo hišo razsvetili.

Res kaj zanimivega je bilo to dolenjskim prebivalcem, ker mnogo jih je bilo, ki nijsmo še nikoli kaj takšnega (bengalični ogenj, rakete itd.) videli. Godci so celi čas izvrstno igrali.

Iz Cerknice 29. aprila. [Izv. dop.] J. — Molčim, kako radostno pretresovali so tisočeri poki možnarjev po gričih naše razburjene čutnice, kako so pozdravljali svoje brate dalječ za gorami, kako je njihov temni glas vznemiroval prebivalce naših samotnih gozdov, da se je čul sem in tja jeden glas preplašene zverjadi! — In tamo iz dola kako blago so nas božali tisočeri in tisočeri: „živio car, živio narod, živili poštenjaci njegovi!“ — Zopet začnó „pritrkavati“, kako veličastno, kako lepo pojo zvonovi!

Za nekaj časa nastane mir po trgu, ki plava v morji brezštevilnih lučic: g. dekan pod staro, slovansko lipo razklada pomen svečanosti. Tu je sto in sto naroda z razkritimi glavami, osiveli starci, krepki mladeniči, brdke matere, gladkolične mladenke — vsi dvignejo po naše staroslovanske šegi roke pod milim nebom in „živio car, živio dom“ zadoni okrog, da odmeva v deveto deželo sovragu na uhó, kajti naše izdajice in sovragi poskrili so se v obličji tako velikanskih ovacij po Sloveniji, ali pa so si nataknili lizunske larfe na obraz. — Le površno dotikam se vseh teh in jednaci presunljivih prizorov!

In le nemirno presanjamo kratke ure počitka. Pri prvem petelinovem petji prebudi

nas vesel glas zvonov ter močno bobnjenje možnarjev, in to glasilo se je do poludne.

Ne popeljem vas zdajci po našem trgu, kjer so vihrale cesarske in narodne zastave, kjer se je na belih hišah čitalo toliko pomembnih transparentov, da bi vam razlagal to ali óno, tja mimo veličastne slovanske lipe skozi osivle razvaline stare trdnjave proti divjimi Turci — v božji hram. Kakor o žegnanji natlačena je cerkev pobožnega, prazničnega ljudstva. „Gospodje z leviti“ zapojó „Te deum“ pred ozališanim altariem — orglje mogočno zadoné, in ubrani moški glásovi ter lepa ženska grlica, vse po svoje slavi in povelečuje službo božjo! Le hitro idimo mimo hiše, kjer so se zbrali „po cerkvi“ pri belo pogrnjenj mizi pri rujnem domačem vinci „ki nam oživlja žile“ veljavni naši možje. Lep krog je teh poštenjakov in samostojnih domoljubov; srca jim kipé z ognjem prave zavesti in lice rudi jim najčistejše domoljubje! — Gg. Drmelj, Grbic, Krašovec, Obreza i. dr. óni imajo največje zasluge za vse!

In do tukaj, to imeli so vsi kraji naše slovenske zemlje: kresove, razsvitljava, ljudske veselice na prostem, službo božjo, petje in bankete. Ali veselice take, kakor jo je napravila naša čitalnica, nijsmo imeli povsod, g. urednik! Potrpíte, da se dalje mudim pri njej.

24. na Jurijevo prepusti g. Obreza svojo lepo prostrano sobano in sploh svojo hišo čitalnici v porabo. Po osmej uri zvečer zbere se tamo jako izbrana družba, povse čisto slovenski govoreča, gospodje ali dame. Najljubnejše sprejema ljubezniva hišna mati svoje goste in vrlo jo podpira gostoljubni „kuče gazda“. Hvala, lepa hvala domorodnej družini O.! — Oder se odpré.

Slavnostni govor dosegel je svoj namen, nekako električno izbudil je pozornost na poznejši program. Pri prvem muzikalnem delu mi je teška kritika, kajti sam nijsem več, zaslanjati se moram na splošnost. Pred očmi imam to, da so tudi pri nas minoli časi, ko se je samo hvalilo, ploskalo in ploskalo, in tako kvarilo boljši okus!

G. Grbic je pred nami s tremi samospévi. Bral sem večkrat recenzije o operah, kjer je peval g. G., i to so pisali ljudje, ki so živeli in delali v svetem domu z zlatimi črkami nad vrati „Arti et musices“. Njegov glas in njegovo šolo nijsmo mogli nikdar dosti prehvaliti. In odhod našega Nolli-ja in Grbica, teh „Kranjcev“ dal je tudi prvi smrtni udarec zagrebške operi! — Koncertiral je g. G. nocoj izvrstno, na burne klice dodal je prvim trem točkam še: „Kje dom je moj!“

Sé svojo kompozicijo in besedami „Svojemu čolniku“ očaral je strmeče občinstvo. Sapa za sapa, val za valom, želja za željo vse se rodi v tej skladbi, vjema in zopet ljubka, kako hrepenjenje izražuje se v tej ariji, iz srca je — v srcih nabaja zopet odsev in odmev! — in tenorarijo iz Donizettijeve „Linde“? Kako mojstersko petje je bilo to! — En čveterospev pela je stara garda, kakor nekdaj izjemno dobro. Marljivost in vstrajen trud g. Drmelja poplačal je sijajni uspeh prihodnjih treh zborov, le naprej „Allons, marchons!“ —

Večer nagiblje se uže proti uri duhov, proti polunoči, in nihče bi ne zapustil rad teh svetih prostorov, vsacemu bere se na obrazu, da hoče še duševne hrane in zabave. — Dve igri slediti.

Vsak regisseur pri našem skromnem repertoireu néma veliko izbirati, a vendar ogiblje

se iger á la „Esa se mora omožiti“. Kje so mu pri naših razmerah pri roki štiri igralke in te morajo biti izurjene, dobre, sicer igra utone? Igra ima sicer pikanten predmet, toda malo dejanja in zapletene dvogovore in posebno nevaren konec. Naše štiri gospice nastopile so pogumno, vsaka je bila svoje naloge svesta, vsaka se je uživala v svoji situaciji, tako, da je bila lepa celota, da je igra napravila pred razumnim občinstvom nenaden efekt. Živile!

Druga igra „Dva gospoda pa jeden sluga“, da si finega francoskega izvira, igra se, kakor čitamo po časopisih, mnogo na naših diletantovskih odrih.

In to je dobro znamenje za nas, kajti vidi se, da se estetični okus pili ter boljša; doba za „Servus Petelinčke“ je davno za nami. Lehka nij ta igra! Pa igrala se je točno in razumno. Sijala je v njej posebno Pavlina, mlada vdova; igrala je tako premišljeno in domače, da je veljala res za „devet deklet“ kakor deje naš narod. Moške role bile so v dobrih rokah, in potem je bil tudi uspeh dober! Ako bomo tako napredovali, gremo pa gastirat z lehkim srcem po Slovenskem, makar v Ljubljano, kjer je zmanjkalo uže „špage“. Pri tej priliki bi vam le nekaj na uho povedal, da se je tisti skrivni duh za kolisi malo preveč čul; sicer motil nij!

In „omne tullit punctum, qui miscuit utile dulci!“ — Korist združili smo z veseljem; plesali smo, pa še kako. Kogar obraz si pogledal, na vsacem bral si neprisiljeno radost in razkošno srečo: „Naredimo šotore, tu je lepo biti.“ Jutranja zarija prepodi temno noč. Škrjanček zažvrgolel je vrtec se v nebo više in više.

Domače stvari.

— (O nesreči v Velškej fabriki) se nam piše 6. maja: Denes zjutraj ob pol osmih se je v papirnici na Velčah prigodila velika nesreča. Počil je namreč kotel, v katerem se cunje kuhajo, in od dveh delavcev, ki sta bila zraven, je jeden bil takoj mrtev, jeden pa zelo poškodovan. Škode je veliko, ker je tudi precej zida razdejanega. Gotovo je, da vodstvo fabrike tukaj nij brez krivde, ker je bilo uže pred par dnevi od delavcev opozorjeno na nevarnost; kajti kotel je bil uže slab in zelo sežgán. Pa direktor ga je dal samo malo zafikati. Mislil si je menda, da kotel, v katerem je strašna moč sopara, dá se popraviti, kakor kaka stara vreča, ki se zašije, pa zopet drži.

— (Ustrelil se je) po noči dné 5. t. m. v Varaždinu ženijski nadlehtenant Matija Modic, jako talentiran, 26 let star mož in iskren Slovenec. Štacioniran je bil poslednji čas v Ptui, a odtod je imel premeščen biti v Bosno. Nekateri ugibajo, da se je ustrelil ravno zaradi tega, mej tem ko drugi iščejo vzrok samomora v nesrečni ljubezni. Prijatelj, ki je ranjega dobro poznal, pa nam piše, da se je ustrelil zaradi tega, ker so se zasluge, katere si je on za genijski kor v Ptui pridobil, njegovim predstavljenim pripisovali a on se vsled vojaške subordinacije nij oglašiti smel. Genijski kabinet ptujskega oddelka je namreč večidel njegovo delo.

— (V Celovci) so pri mestnih volitvah v tretjem razredu letos konservativci (mej temi tudi g. Andr. Einspífer) propali. Menda je manjkalo agitacije in organizacije, katere na narodnej strani mej vsemi slovenskimi

kraji na Koroškem najbolj pogrešamo pri vseh prilikah.

— (Povodenj.) Železnica Pragersko-Kaniža je bila 5. t. m. zaradi velike povodnji, nastale po utrpanji oblakov, pretrgana, ker je mej Središčem in Ormožem več nasipov posulo se, en most podrl se.

Národno-gospodarska stvar.

Soja in gabež.

Od svojih naročnikov naprošen in na št. 16 „Novic“ opozorjen, sem primoran o teh dveh rastlinah izpregovoriti, o katerih čast. gospod donisnik in vsa njegova združba še pojma nima, ali pa so vsi tako zlobni, da se iz maščevanja proti meni obračajo, in to je. Naj vsak častiti bralec presodi, da óni dopis nij bil proti soji ne proti gabežu obrnen, ampak kakor je razvidno, ima članek le gole osobnosti. Jaz ne morem drugega storiti, kakor te ljudi, ki si ne upajo svojega imena podpisati, zaničljivo preiti. Jaz ponudim tukaj golo resnico, o čemer se bode vsak lahko prepričal, potem se še le pustim z lažnikom in goljufom pitati.

Soja hispida, ali kakor se hoče v slovensko prevoditi, fažolica imenovana, je najrodovitnejše in najtečnejše sočivje; kemiki so celo dokazovali, da je najtečnejša rastlina v vsem rastlinstvu. O vsem, kar se o tej rastlini piše, preziram popolnoma svoje lastne poskušnje, koje sem uže pred 2. letoma premagal in se sklicujem samo na poskušnje veljavnih mož, katerih mi „Noviški“ dopisnik ne more ovreči.

Sojo je najbolje saditi po jedno seme in mej nobeno drugo rastlino, ker drugače bi ne obrodila; teška ilovnata zemlja bi jej tudi ne ugajala. Sadi se lahko prej kot fažol, ker jej spomladanski mraz ne škoduje veliko, le hula

— (Iz Banjaluke) v Bosni nam piše rojak 4. maja: Tukaj imamo vedno deževno vreme in jako mraz. Pota so tako slaba da je prevoz živeža od jednega kraja do drugega nemogoč, le na konjih prenesti je še kaj mogoče in še to z največjim trdom in nevarnostjo. V Sitnici, kakih 5—6 ur od tukaj, je pretekle dni precej snežilo.

slana bi jo nad zemljo posmodila, pa bi zopet iz zemlje pognala.

Mej rastio jo je treba fažolu jednako obdelovati. Kadar je zrela, se poruje in posuši, potem pa omlati ali pa tudi omane; črno vrsto je najlaglje iz stročja spraviti.

Zrne se uporabi kot fažol skuhan v salati ali pa se v moko smelje in mej drugo za kruh pomeša. Kuhati je sojo prav lahko in nij treba več drv kot za debelega hrvata (fažol): ako se naredi lug in v njem čez noč sojo namoči, drugi dan se jo le še v vodi opere, potem zalije in k ognju pristavi. Za napravo luga pa nij treba vrele vode, zadostuje tudi mrzla.

Slamo se uporabi za živinsko krmo, ali samo ali pa z drugo krmo pomešana, ko bi jo res živina ne htela jesti, kar „Noviškemu“ dopisniku ne verujem, jo zaradi njene tečnosti ne smemo za steljo uporabiti, ampak jo moramo mej rézanico porezati in potem pokrmiti.

Rodovitnost je pri soji prav velika, in to jej tudi pomaga, da bo kmalu po vsej Avstriji poznata. Za naše slovenske kraje bi bila po mojej misli rujava največje vrednosti, potem rumena, in za živino pa črna vrsta, ta pa le v vinskih krajih, in še tu ne povsod. Na moje poskušnje naj se nikdo ne ozira, ker je pri meni soja najbolje obrodila mej vsemi poskusi, kolikor jih je bilo v Avstriji in Nemčiji izpeljanih, to pa le zaradi tega, ker je podnebje za njo ugodnejše, toplo bilo. Tukaj priobčim prvega leta poskus, drugo leto opustim in se sklicujem na druge:

Sorte	Setev	Žetev	Posajunga semena kosov	Dozorelih rastlin	Pridelok			Posajani prostor mt.
					semena	lugin	slame	
rumena	5. aprila	30. julija	100	68	855	650	1300	3.5
rujava	5. aprila	15. do 21. avgusta	100	76	2000	700	2500	5
črna	15. aprila	24. avg. do 1. sept.	100	70	3210	1640	7500	10
isterska	22. aprila	14. spt. do 10. nov.	—	—	1000	—	—	8

Ko sem leta 1877. seme dobil, nij bilo naznanjeno, koje je kasno in koje zgodnje, za torej sem tudi, kakor je razvidno, narobe sejal. Spomlad je bila tudi zadosti slaba, ker sem ravno deževno vreme zadel, zato je tudi mnogo rastlin izostalo, ali pa so mi jih potem polži in stenice uničile.

Če morejo moje številke kojemu služiti, jih navedem še nekoliko, dasiravno bi jih 10 krat več naredil, to je: poskusi so bili na vse strani.

Sorte	Centimetrov visokost	Strokov na enej rastlini	Semena v enem stroku
rumena . .	60—75	50—75	2.1
rujava . . .	90—105	100—135	2.6
črna	100—300	200—300	3.01
isterska . .	100—200	150—200	2.9

Istrska soja je prav polna in imela je tudi fažolu enako debelo zrno, ali ker še tukaj nij hotela dozoreti, sem jo popolnem popustil in vse seme g. prof. Haberlandtu poslal, kateri se je jako začudil, ko sem mu o tej

isterskeji soji daljši popis poslal, da je tu v Dalmaciji in Siciliji uže dolgo poznata rastlina. Ker bi vse poskuse nabrojiti predolgočasno bilo, opozorujem na „Wiener landw. Zeitung“ l. 1879. št. 9, 10 in 11, v katerih se je sploh zadovoljno za sojo izrekla.

Druga znamenita lastnost sojna je njena tečnost in redivnost; po mnogih kemičnih preiskavah je dokazano, da je soja najredivnejša rastlina mej vsemi do zdaj poznanimi, torej uže ta neprecenljiva lastnost govori jasno za sojo, in zaradi nje, ne pa na ljubo gospodu prof. Haberlandtu, jo bomo vsako leto več sejali in mej jedi mešali. O gori omenjenih številkah pravi g. prof. Hecke: izvanredna velika množica beljakovin, koja je za tretjino večja od boba, fažola, leče in graha; potem množina masti (tolsčobe), katera je 6 do 10 krat večja od prej imenovanega sočivja, in tretjič: obila rodovitnost so napotile več sto kmetovalcev ovo rastlino poskušati.

Na Šlezkem je neka revna družina pojedla vsaki dan 9 kilo krompirja, 2.21 kilo ržene moke, 36 gramov masti in 36 gramov svinjskega mesa, vsa ta hrana pa nij zadosti redivna delavnega človeka pri moči ohraniti, zato je nasvetuje tej družini neki ekonom sledeči jedilni list za vsaki dan: 6 kilo krompirja, 1.2 kilo ržene moke, 1 kilo soje, 72 gramov masti, to je hrana, pri kateri bi se omenjena družina dobro počutila. Tudi pri nas si bo revni delavec svojo hrano brez mesa s

sojo tako zboljšal, da mu truplo ne bo opešalo. — Ako se na ljubljanskem kmetijskem vrtu sojno tečnost in vrednost iz jednega ali drugega uzroka ne spozna, in se ta zmeta proti soji ali bolje rekoč proti meni citira, je to jako obžalovanja vredno, ker se s takimi plitvimi poskusi ljudstvo vznemirja, da ne more resnice spoznati, in ti ljudje, ki so poklicani napredek širiti, ga v resnici zavirajo. Iz vsega tega je razvidno, da kompanija „Noviškega“ dopisovalca ne zna poskusov izpeljati, drugič pa hoče imeti svoje lastne izjave za nezmotljive, in tretjč bi se skoraj mislilo, da imajo samo oni pravico mej slovenskim ljudstvom jedno ali drugo objavo narediti.

(Konec prih.)

Razne vesti.

* (Lakomnost po srebrnem denarju) je na Hrvatskem mej narodom taka, da sleparji prodajajo srebrni goldinar za — dva papirnata, češ, da bodo bankovci veljavo izgubili. „Obzor“ torej zlasti duhovenstvo opominja, naj ljudem s prižnice razloži, da srebrni goldinar nij nič več vreden kot papirnat.

* (Najnovejši kardinal.) Poročajo novine, da je Andrassy izposloval za kaloškega škofa Haynald, kateri se je leta 1848. ma gijarskega upora udeležil, kardinalski purpur. Velike dohodke svoje škofije Haynald daje obilo za magarjenje šol.

* (Razstava.) Iz Londona poročajo, da bode princ Wales sam šel k razstavi, ki bo v Sidneyju v Avstraliji. — Tudi Nemčija je baje sklenila udeležiti se je.

* (Vrtinec.) Francoskemu ministerstvu za pomorstvo je došlo poročilo, da je na re-unijskem otoku nastal silen vrtinec, ki je trajal od 21. do 22. marca. Ladije v lukah ležeče so na prva znamenja tega viharja dobile ukaz, da so šle na morje, in to jih je rešilo pogina. Izmaj teh je pa vendar več se jih unesrečilo. Na otoku je vrtinec razsul več hiš, 35 ljudi je poginilo. Ranjenih je veliko. Vi-har je bil poškodoval skoraj vsa poslopja.

* (Trubadur z jeklenimi prsi.) V Berlinu kaže svojo umetnost neki pevec imenom Morro, ki poje arijo trubadurja, a ima na prsih težo 700 funtov. Morro kliče vse pevce na boj, naj se z njim skusijo za stavo 500 nemških mark.

Zanimivo

Je v današnjem listu „Slov. Naroda“ objavljeno naznanilo sreče od S. Hekscherja sen. v Hamburgu. Ta hiša je radi svojega tajnega izplačevanja dobljenih dobitkov v okolici tako na dobrem glasu, da na današnji inserat opozorujemo vsacega uže na tem mestu.

Umrli v Ljubljani.

5. maja: Zadnikar Meta, bivša kramarica 74 l. stara, na cesti v mestni log št. 5. vsled starosti. Rudolf Bambič, delavca otrok, 21 dni star, na Karolin-skeji zemlji št. 8 vsled božjasti.

Za čiščenje in izboljšanje vina

najboljše, najhitrejše in najcenejše sredstvo je prava francoska žolca.

To, kakor tudi prosti navod, kako se rabi, dobi se zmirom za osebnim ali poštanim naročilom pri A. Hartmannu v Ljubljani, v Luka Tavčarjevi hiši. (108—10)

Najsijajnejši vseh zagotavljam. Troški za čiščenje znašajo za vsak hektoliter 4 1/2 kr.

Tržne cene

v Ljubljani 7. maja t. l.

Pšenica hektoliter 6 gld. 50 kr.; — reč 4 gld. 23 kr.; — ječmen 4 gld. 06 kr.; — oves 2 gld. 93 kr.; — ajda 4 gld. 23 kr.; — pros 4 gld. 39 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 76 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. — kr.; masla kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gld. 70 kr.; — špeh frišen — gl. 50 kr.; — špeh povejen — gl. 60 kr.; — jajce po 1¹/₂ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 68 kr.; — telečnine 56 kr.; — svinjsko meso 56 kr.; — svinja 100 kilogramov 1 gld. 78 kr.; — slame 1 gld. 51 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 7 gld. 50 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Dunajska borza 7. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 66 gld. 50 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . . 67 . 30

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Zlata renta	78	80
1860 drž. posojilo	125	25
Akcije narodne banke	818	—
Kreditne akcije	261	—
London	117	10
Srebro	—	—
Napol.	9	35 1/2
C. kr. cekini	5	54
D. žavne marks	57	65

Wienerberg-Landgut-Fabriksniederlage
MUELSINGER & SÖHNE WIEN.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

(195—236)

Elegantna
spomladanska obleka
18 gold.

Praktična
spomladanska zgornja suknja
10 gold.

Trdne
spomladanske hlače
5 gold.

in v primerji najfinejše obleke za
gospode in dečke; po najnižji ceni
obleke za otroke od dveh let naprej.

Spalne suknje
za gospode in gospe.
priporoča

M. Neumann,

krojaški mojster,

v Ljubljani, v slonovih ulicah št. 11,
v Lukmanovej hiši.

Vnanje naročbe se proti po-
vzetju urno izvrše in nepristojno brez ugo-
vora nazaj vzame. (115—12)

Glavni do-
bitek ev.
400.000
mark.

Naznanilo
sreče.

Dobitke
garantira
država.

Vabilo na udeležitev dobitnih šans

velike, od hamburgske države garantovane
denarne loterije, v kateri se mora nad
8 milijonov 200.000 mark
gotovo dobiti.

Dobitki te ugodne denarne loterije, ka-
tera ima po načrtu le 86.000 lozov, so sledeči:
Največji dobitek je ev. 400.000
mark.

Premija 250.000 mark	71 po 3000 mark
1 dobitnik	217 „ 2000 mark
po 150.000 mark	2 „ 1500 mark
1 „ 100.000 mark	2 „ 1200 mark
1 „ 60.000 mark	531 „ 1000 mark
1 „ 50.000 mark	673 „ 500 mark
2 „ 40.000 mark	950 „ 300 mark
2 „ 30.000 mark	65 „ 200 mark
5 „ 25.000 mark	100 „ 150 mark
2 „ 20.000 mark	24650 „ 138 mark
12 „ 15.000 mark	1400 „ 124 mark
1 „ 12.000 mark	70 „ 100 mark
24 „ 10.000 mark	7300 „ 94 in 67
5 „ 8.000 mark	mark
2 „ 6.000 mark	7850 „ 40 in 20
54 „ 5.000 mark	mark
6 „ 4.000 mark	mark

kateri se bodo v malo mesecih v 7 oddelkih
gotovo odločili.

Prvo udeležanje dobitkov je uradno
nastavljeno, ter stane

cel originalni loz le 3 gld. 40 kr.,

pol original. loza le 1 gld. 70 kr.,

četrt original. loza le 85 kr.,

ter te od države garantovane originalne loze
(ne prepovedane promese) proti frankovanej
poslatvi svote tudi v najoddaljenejši kraje
razpošiljam.

Vsak udeleženec dobi zraven originalnega
loza tudi originalni črtež z državnim grbom
zastonj, ter se mu takoj po udeleževanju do-
bitkov nezahtevano pošlje uradni listek udelež-
enih števk.

Izplačevanje in razpošiljanje dobitkov
izvršujem direktno jaz interesantom točno in z
najbolj strogo tajnostjo.

Naročila izvršujejo se najlaglje po
poštne povzetji.

Naj se tedaj naročila zaupno pošljejo
radi bližnjega zvebanja

do 15. maja t. l.

Samuel Heckscher senr.,

Banquier und Wechsel-Comptoir
in Hamburg. (198—4)

F. Pröckl,
krznar in zaloga klobukov.

Zahvaljujoč se iskreno svojim čestitim naročnikom za meni doslej
izkazano zaupanje, imam ob enem čast njim, kakor tudi p. n. ob-
činstvu javljati s tem, da je moja prodajalnica od danes naprej

poleg Hradskega mostu pod Trančo št. 1,
ter prosim uljudno za mnogobrojno obiskavanje.

Velika zaloga

modernih klobukov za gospode, civilnih in vo-
jaških čepek, solnčnikov za gospode, stvari
od zlata vsake vrste (obrobki, portepéji).

Kožuhovina

se pri meni mej poletjem shranjuje.

Vsa krznarska dela in popravljanja iz te stroke
se izvršujejo točno in jako v ceno.

Za popravljanje sprejemajo se tudi klobuki za gospode.

V Ljubljani 4. maja 1879.

(116—3)

Lastnina in tisk „Narodne uskarne“.